

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจำเป็นต้องพัฒนา ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และการศึกษาให้สอดคล้องกับ ความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะการศึกษาซึ่งนับเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทุก ๆ ประเทศ จะต้องทำการปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับ การพัฒนาคุณภาพของประชากรหรือกำลังคนของประเทศ ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย ถือว่าการพัฒนา กำลังคนเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่ามากที่สุดของประเทศ เพราะคนที่ได้ พัฒนาแล้ว หรือได้รับการศึกษาก็จะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ให้มีสภาพดีขึ้น ¹

สำหรับประเทศไทย รัฐได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษามาก ดังปรากฏในแผน การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ว่า " รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษา โดย ถือว่าการศึกษามีความสำคัญในอันคัมสูงยิ่งแห่งกิจการของรัฐ " ² การศึกษาทุกระดับ ต่างมีความสำคัญและมีบทบาทในการพัฒนาแตกต่างกันไป สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา นั้นแม้จะเป็นการศึกษาของคนส่วนน้อยของประเทศ แต่ก็มีความสำคัญในการสร้างผู้นำเพื่อ พัฒนาประเทศ กล่าวคือ การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาชั้นสูงเพื่อมุ่งพัฒนาความ เจริญออกงานทางสติปัญญาและความคิด เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้างสรรค

¹ ชนิทา รัชพลเมือง, การศึกษาเพื่อพัฒนา (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชา สार्वคตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 58.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดอักษรบัณฑิต, 2520), หน้า 2.

กำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้สอดคล้องและสนองความต้องการของประเทศ¹ จากความสำคัญที่ว่ากำลังคนระดับนี้จะมีส่วนช่วยให้การพัฒนาประเทศดำเนินไปไต่รวดเร็วยิ่งขึ้น รัฐจึงได้ใช้ทรัพยากรจำนวนมากเพื่อการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาและรับภาระโดยตรงในการจัดการศึกษา ปีงบประมาณระดับสูงโดยเฉพาะด้วยสัดส่วนที่สูงกว่าการจัดการศึกษาระดับอื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบอัตราเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายเป็นรายหัว²

สำหรับพัฒนาการของการจัดการอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบในประเทศไทยนั้น แต่เดิมรัฐได้รับภาระในการจัดมาโดยตลอด ต่อเมื่อความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประชาชนมีมากขึ้น รัฐจึงได้เปิดโอกาสให้เอกชนเข้าร่วมรับภาระในการจัดการอุดมศึกษา โดยได้มีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขึ้นตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 เป็นต้นมา การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นนอกจากจะเป็นการตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นแล้วยังเป็นการสงวนเงินตราต่างประเทศ³ กล่าวคือ ผู้ที่คาดหวังจากการเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐไม่ต้องไปศึกษาต่อต่างประเทศ และเพื่อที่จะให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความพร้อมร่วมรับภาระในการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มากขึ้น โดยดำเนินงานในลักษณะร่วมมือและประสานงานกับทบวงมหาวิทยาลัย จึงได้ยกเลิกพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 และได้ตราพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ขึ้นใช้แทนเพื่อความ

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, หน้า 8.

² กุญชรีย์ คำชาย, "การวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของวิทยาลัยเอกชนในการพัฒนาประเทศ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุ่มฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523), หน้า 5.

³ มานิต บุญประเสริฐ, "บทบาทสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับการพัฒนาประเทศ," วารสารวิทยาลัยการค้า 1 (ธันวาคม 2522 - มีนาคม 2523): 4.

มั่นคงและเชื่ออำนาจต่อการขยายกิจการ ปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารตลอดจนวิธีการข่างมาตรฐานการศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ในช่วงของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ.2525 - 2529) นี้เอง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงมีโอกาขยายตัวเป็นสถาบันอุดมศึกษาในรูปของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันที่เปิดทำการสอนได้จนถึงระดับปริญญาตรีบัณฑิต เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทั้งนี้เมื่อมีความพร้อมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย¹ นอกจากนี้รัฐยังมีนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเน้นการปรับปรุงมาตรฐานและคุณภาพการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้เข้าศึกษามีระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไป สำหรับมาตรฐานการศึกษาของสถาบันมักจะคำนึงถึงผลผลิตจากสถาบันเป็นสำคัญและที่ตอกเน้นเป็นพิเศษคือ ประสิทธิภาพและคุณภาพในด้านการจัดการศึกษา อาทิ การผลิตบัณฑิต ผลการวิจัยค้นคว้า สิ่งเหล่านี้จะถูกประเมินจากบุคคลในวงการต่าง ๆ ว่ามีคุณภาพได้มาตรฐานเพียงใด ซึ่งเกณฑ์การประเมินจะประเมินด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน² คือ

1. องค์ประกอบด้านปรัชญาหรืออุดมมุ่งหมายและหน้าที่ของสถาบัน
2. องค์ประกอบด้านคุณวุฒิ ประสบการณ์ และผลงานของคณาจารย์ ทรัพยากรทางด้านการเรียน อุปกรณ์ อาคารสถานที่ ห้องสมุดและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ความสภาพความจำเป็นของการให้การศึกษาในสาขาวิชาและวิชาชีพนั้น ๆ

¹ กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน, "พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522," (กรุงเทพมหานคร: กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 3. (อัครสำเนา)

² วิจิตร ศรีสอาน, "การรับรองมาตรฐานและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษา," เอกสารในการสัมมนาคณะกรรมการมาตรฐานการศึกษาเรื่องการรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ณ อาคารวิทย์พัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 28 - 29 พฤษภาคม 2527, หน้า 2. (อัครสำเนา)

3. องค์ประกอบด้านหลักสูตร และประสิทธิภาพของการสอน
4. องค์ประกอบด้านการจัดการในรูปแบบและโครงสร้างของระบบบริหาร
ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการของคณาจารย์และนักศึกษารวมทั้งระบบ
บริหารงานบุคคล
5. องค์ประกอบทางค่านิยมหลักสูตร บริการทางด้านแนะแนว
หอพัก สวัสดิการอื่น ๆ รวมทั้งวินัยนักศึกษา
6. องค์ประกอบทางค่านิยมผลทางการศึกษาของนักศึกษาและของ
สถาบัน ซึ่งประเมินจากผลงานทางด้านการศึกษาของนักศึกษาและผลการวิจัยค้นคว้า
ของสถาบัน

จากองค์ประกอบของมาตรฐานการศึกษาดังกล่าว จะเห็นว่าคุณภาพของ
นักศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญข้อหนึ่งของมาตรฐานการศึกษา กล่าวคือสถาบันใด
มีมาตรฐานการศึกษาดีเป็นที่เชื่อถือหรืออยู่ในความนิยมก็มักจะได้นักศึกษาที่ดี เพราะผู้
เรียนดีทั้งหลายจะพากันมาสมัคร เข้าศึกษาในสถาบันนั้นเป็นอันดับหนึ่งหรืออันดับแรก ๆ
ในเกือบจะทุกสาขาวิชา เมื่อสถาบันคักได้ผู้เรียนดีเข้าศึกษา คุณภาพและมาตรฐาน
การศึกษาก็จะดีตามไปด้วย¹ นับว่าเป็นการให้ผลตอบแทนทางด้านการลงทุนทางการ
ศึกษาที่คุ้มค่าไปประการหนึ่ง

อนึ่ง การลงทุนทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นไม่ได้รับเงิน
อุดหนุนจากรัฐบาลซึ่งแตกต่างไปจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ด้วยเหตุนี้สถาบันอุดม
ศึกษาเอกชนจึงจำเป็นต้องเก็บค่าเล่าเรียนจากนักศึกษาในอัตราที่สูงกว่าสถาบันอุดม
ศึกษาของรัฐมาก นับเป็นภาระอันสำคัญของผู้ปกครองที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวน
มากเพื่อให้นักเรียนหลานของตนได้ศึกษาและขณะที่ศึกษาอยู่นั้นนักศึกษาจะต้องเสียค่าใช้จ่าย
ส่วนตัวอีกมากมาย เมื่อเป็นเช่นนี้มีปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับนักศึกษาได้ก็คือ

¹ วิจิตร ศรีสอาน, " การรับรองมาตรฐานและวิทยฐานะสถาบันอุดม
ศึกษา, " หน้า 3.

ปัญหาทางค้ำเศรษฐกิจการเงิน ดังเช่น ผลการวิจัยของ สุภาพรรณ ไชยเศรษฐ์¹ ที่ไค้ทำการวิจัยเรื่อง " การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน" ส่วนหนึ่ง พบว่านักศึกษาที่มีปัญหาค้ำการเงินจะมีผลกระทบกระเทือนต่อสภาพการเรียน และเป็นสาเหตุให้ออกกลางคันไค้ ซึ่งสอดคล้องกับค้ำกล่าวของ รุ้ท บาร์รี่ (Ruth Barry) และ เบฟเวอรี โวฟ (Bavery Wofe)² ที่กล่าวว่า ปัญหาทางค้ำเศรษฐกิจ การเงิน ของนักศึกษาเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความวิตกกังวลและมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อให้เกิดปัญหาการออกกลางคันและการตกซ้ำชั้นไค้

ผลการรายงานทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2525 พบว่า ปัญหาสำคัญประการหนึ่งก็คือความสูญเปล่าทางการศึกษาอันเนื่องมาจากการลาออกกลางคันและการไม่สำเร็จการศึกษาของนักศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนด สถิติจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ออกระหว่างปี ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ซึ่งอาจลาออก หรือตกออกมีจำนวนค่อนข้างสูง รวมทุกสถาบันมีจำนวน 1,670 คน คิดเป็นร้อยละ 11.65 จากจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 14,335 คน และในส่วนที่เกี่ยวกับการไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร นักศึกษาต้องใช้เวลาศึกษาโดยเฉลี่ย 4.39 ปี³ และจากสถิติที่เห็นเด่นชัด

¹ สุภาพรรณ ไชยเศรษฐ์, " การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 88.

² Ruth Barry and Bavery Wofe, Guidance - Personnel Work (Columbia University, 1957), p. 234.

³ กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, รายงานการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2525 (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2527), หน้า 54 - 58.

ในรายงานผลการวิจัยเรื่อง " ประสิทธิภาพของการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษา: การลงทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนทางการศึกษา " ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2528 ¹ ปรากฏดังตาราง

ตารางแสดงอัตราการลาออกกลางคัน จำนวนปีที่กำหนดให้เรียนสำเร็จในหลักสูตร และจำนวนปีโดยเฉลี่ยที่เรียนจริง จำแนกตามสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	อัตราการลาออก (ร้อยละ)	จำนวนปีที่กำหนด ในหลักสูตร	จำนวนปีโดยเฉลี่ย ที่เรียนจริง
วิทยาลัยเกริก	46.04	4	4.49
วิทยาลัยพาณิช	12.96	3.73	3.78
วิทยาลัยแสงธรรม	23.08	4	4.28
วิทยาลัยการค้า	45.26	4	4.73
วิทยาลัยกรุงเทพ	33.99	4	4.79
วิทยาลัยเทคนิคสยาม	11.76	4	4.27
วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	46.06	4	4.61
วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ	48.64	4	4.18

ที่มา : กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล สํารวจปี

พ.ศ. 2519 - 2525

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ ยกเว้น วิทยาลัยพาณิชและวิทยาลัยเทคนิคสยาม มีอัตราการลาออกกลางคันค่อนข้างสูง เช่น

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ค่าใช้จ่ายและการลงทุนในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชน (กรุงเทพมหานคร: โครงการวิจัยประสิทธิภาพของการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื, 2528), หน้า 122.

วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต วิทยาลัยเกริก และวิทยาลัยการค้า มีอัตราการลาออกเกินกว่าร้อยละ 45 ส่วนสถานอื่น ๆ เช่น วิทยาลัยกรุงเทพและวิทยาลัยแสงธรรมก็มีอัตราการลาออกค่อนข้างสูงเช่นกัน คือประมาณร้อยละ 34 และร้อยละ 23 ตามลำดับ คงมีเฉพาะวิทยาลัยพายัพและวิทยาลัยเทคนิคสยามเท่านั้นที่มีอัตราการลาออกต่ำกว่าร้อยละ 15 สำหรับจำนวนปีที่เรียนสำเร็จเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนปีที่กำหนดให้เรียนสำเร็จในหลักสูตร โดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาสถานอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่งใช้เวลาในการศึกษาเกินกว่าที่กำหนดไว้

สภาพเช่นนี้ก่อให้เกิดความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาและชาติประสิทธิผลทางการศึกษาเป็นอย่างมาก และจากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักศึกษานักศึกษาในสถานอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่งในส่วนกลาง พบว่าสาเหตุการลาออกกลางคัน การตกชั้น สืบเนื่องมาจากประสบปัญหาทางค่านิยมธุรกิจของครอบครัว ทำให้มีปัญหาทางค่านิยมการเรียนเป็นส่วนหนึ่ง การหาทางช่วยเหลือให้นักศึกษาได้ประสบผลสำเร็จในการศึกษาตามความคาดหวังนั้นจำเป็นต้องนำองค์ประกอบอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากค่านิยมปัญญามาประกอบการพิจารณา เช่น องค์ประกอบทางค่านิยมธุรกิจ สังคม อารมณ์ จิตใจ ร่างกาย และสภาพแวดล้อม สิ่งเหล่านี้ต่างก็มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสิ้น¹ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสติปัญญากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าไม่เกิน .70 หรือประมาณร้อยละ 49 ของความแปรปรวนรวม² แสดงว่ายังมีความแปรปรวนรวมที่เหลืออีกร้อยละ 51 ที่เนื่องมาจากองค์ประกอบอื่นและองค์ประกอบอื่นในที่นี้ น่าจะหมายถึงองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญานั้นเอง

¹ Anne Anastasi, Psychological Testing (New York: The Mac Millan Company, 1967), pp. 141 - 142.

² ล้วน สายยศ, "การค้นหาค่าพยากรณ์บางชนิดที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง ปีการศึกษา 2510" (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2511), หน้า 12.

แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันปัญหาหลักที่พบว่ามียผลต่อการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างมาก ก็คือการจัดสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของสถาบัน¹ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งในด้านสถานภาพทางสังคม ในทางจิตวิทยาเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า สภาพแวดล้อม (Environment) มีความสัมพันธ์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนพัฒนาการทางบ้านต่าง ๆ ของมนุษย์เป็นอย่างมาก ท่านองเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในสถาบัน - การศึกษา ซึ่งหมายถึงการรับรู้และความประทับใจของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อลักษณะต่าง ๆ ของสถาบัน อันได้แก่ บรรยากาศในการเรียนการสอน การบริหาร อาคารสถานที่ และพฤติกรรมเกี่ยวกับเพื่อน เป็นคน สิ่งเหล่านี้สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต โดยตรง ย่อมมีความสัมพันธ์ต่อชีวิตความเป็นอยู่และพัฒนาการทุกด้านของมวลสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันนั้น ๆ² การที่นิสิตนักศึกษาจะประสบผลสำเร็จทั้งทางด้านการศึกษาและพัฒนาการบ้านต่าง ๆ นั้น สภาพแวดล้อมภายในสถาบันมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่เป็นอันมาก นอกจากจะมีผลโดยตรงต่อสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษาแล้วยังมีผลสืบเนื่องไปถึงคุณลักษณะของบัณฑิตที่จบการศึกษาออกไปอีกด้วย

ท้ายที่สุดคงกล่าว จะเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา แม้จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ ด้านก็ตาม แต่องค์ประกอบหนึ่งที่มีส่วนมีความสัมพันธ์

¹ สมสุข ชีระพิจิตร, "องค์ประกอบที่มีผลต่อการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา," วิทยจารย์ 82 (สิงหาคม 2527): 18 - 20.

² วิไลวรรณ พิธิยานุวัฒน์ และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์, "วิธีประเมินผลสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย," วารสารครุศาสตร์ 6 (พฤศจิกายน - ธันวาคม 2519): 21.

และเกี่ยวข้องกับผู้มีใจน้อย คือ องค์ประกอบด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม¹
อันได้แก่

1. องค์ประกอบด้านสถานภาพส่วนตัว
2. องค์ประกอบด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ
3. องค์ประกอบด้านสถานภาพทางสังคม

ด้วยเหตุนี้การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ใน
ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสำคัญเรื่องหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับแนวการศึกษาในปัจจุบันที่ต้องการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ กล่าวคือผู้เรียนสามารถประสบความสำเร็จในการเรียนตามระดับความสามารถของตนเองและไม่ควรเกิดความล้มเหลวในการเรียนโดยการสอบตก หรือการลาออกกลางคันก่อนสำเร็จการศึกษา ตลอดจนมีผลการเรียนยังไม่เป็นที่พอใจ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังปรากฏว่ามีนักศึกษาลาออกและเรียนไม่สำเร็จตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ทำให้เกิดความสูญเสียแก่ทางการศึกษามิใช่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากที่กล่าวแล้วข้างต้นว่า
ปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายที่จะให้เอกชนร่วมรับภาระในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถ้าหากว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมแล้วก็จะยอมเป็นที่เชื่อถือของประชาชนโดยทั่วไป ผู้วิจัยจึงเห็นประโยชน์ของการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนครั้งนี้เพื่อนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานอันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

¹ L. Alexander and J. Simmons, " The Determinants of School Achievement in Developing Countries : The Educational Production, " World Bank Staff Working Paper No.201 (March 1975), pp. 3 - 4.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
3. เพื่อศึกษาลำดับความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในเรื่องที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสถานภาพทางสังคม กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เท่านั้น
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ภาคปกติ จำนวน 570 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 10 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย วิทยาลัยเกริก วิทยาลัยคณาสวรรค์ วิทยาลัยเทคนิคสยาม วิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
3. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ตัวแปรในองค์ประกอบด้านสถานภาพส่วนตัว เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

3.1.1 องค์ประกอบค่านสภาพส่วนตัว เลือกศึกษา
ตัวแปรต่อไปนี้

3.1.1.1 ข้อมูลส่วนตัว เช่น เพศ อายุ

3.1.1.2 ประวัติการศึกษา เช่น พื้นความรู้
ภูมิ ประเภทและที่ตั้งของโรงเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น

3.1.1.3 เหตุผลที่เลือกศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

เอกชน

3.1.2 องค์ประกอบค่านสภาพทางเศรษฐกิจ เลือก
ศึกษาตัวแปรต่อไปนี้

3.1.2.1 อาชีพของบิดาและมารดา

3.1.2.2 รายได้ของบิดาและมารดา

3.1.2.3 ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา

3.1.2.4 รายได้พิเศษส่วนตัว

3.1.2.5 ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา

3.1.3 องค์ประกอบค่านสภาพทางสังคม เลือกศึกษา
ตัวแปรต่อไปนี้

3.1.3.1 สภาพสังคมภายในครอบครัว เช่น
สถานภาพของบิดาและมารดา จำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด ขนาดของครอบครัว
จำนวนที่และน้องที่กำลังศึกษาอยู่ ภูมิฐานะเดิม ลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบัน และ
ระดับการศึกษาของบิดามารดา

3.1.3.2 สภาพสังคมภายในสถาบันการศึกษา
ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 5 ด้าน คือ ด้านการเรียน
การสอน การบริการนักศึกษา การบริหารงาน การจัดกิจกรรม และความสัมพันธ์
ในกลุ่มเพื่อน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ตัวแปรที่จะใช้เป็นเกณฑ์ (Criteria) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่เข้าศึกษาจนถึงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2528

ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างถือว่าเป็นข้อมูลที่สอดคล้องตามสภาพความเป็นจริง

ข้อจำกัดของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ไม่คำนึงถึงความแตกต่างของมาตรฐานคะแนนเฉลี่ยสะสมแต่ละสถาบัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึงกลุ่มตัวแปรหรือตัวแปรในองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ องค์ประกอบด้านสถานภาพส่วนตัว องค์ประกอบด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ และองค์ประกอบด้านสถานภาพทางสังคม

องค์ประกอบด้านสถานภาพส่วนตัว หมายถึงสภาพที่เป็นจริงตามลักษณะของนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ประวัติการศึกษา เป็นต้น

องค์ประกอบด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ หมายถึงสถานภาพทางการเงินของครอบครัว ซึ่งได้แก่ รายได้ของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา รายได้พิเศษส่วนตัว ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา เป็นต้น

องค์ประกอบด้านสถานภาพทางสังคม หมายถึงสภาพสังคมภายในครอบครัวและภายในสถาบันการศึกษา ได้แก่ สถานภาพของบิดามารดา จำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด ขนาดของครอบครัว ภูมิลำเนาเดิม ที่อยู่ปัจจุบัน ระดับการศึกษาของบิดามารดา และสภาพแวดล้อมภายในสถาบันด้านการเรียนการสอน การบริการนักศึกษา การบริหารงาน การจัดกิจกรรม ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน เป็นต้น

การเรียนการสอน หมายถึงการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร วิธีสอน ตำรา และเอกสารประกอบการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ผู้สอน การปรับตัวทางการเรียน เป็นต้น

การบริการนักศึกษา หมายถึงบริการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในสถาบัน เช่น บริการแนะแนว บริการประชาสัมพันธ์ บริการสุขภาพ บริการห้องสมุด เป็นต้น

การบริหารงาน หมายถึงแนวนโยบายการดำเนินงานบริหารสถาบัน กฎ ข้อบังคับ และระเบียบวินัยที่มีผลบังคับใช้กับนักศึกษา

การจัดกิจกรรม หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในสถาบันเพื่อให้นักศึกษาที่สมบูรณ์แก่นักศึกษา เช่น กิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ กิจกรรมรื่นเริงและกีฬา เป็นต้น

ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน หมายถึงลักษณะการคบเพื่อน การให้ความร่วมมือช่วยเหลือในกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาทางค่านิยมวิชาการ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงผลการเรียนทางวิชาการของนักศึกษาหรือคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่เข้าศึกษาจนถึงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2528

นักศึกษา หมายถึงนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ภาคปกติที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 10 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย วิทยาลัยเกริก วิทยาลัยคณาาสตร์ วิทยาลัยเทคนิคสยาม วิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึงมหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย วิทยาลัยเกริก
วิทยาลัยคณาสิทธิ์ วิทยาลัยเทคนิคสยาม วิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยอัสสัมชัญ -
บริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การผลิตนักศึกษา
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และอาจชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการสำเร็จการศึกษาและการ
ทำงานในอนาคต
2. เป็นข้อมูลที่สำคัญที่จะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงการบริหารสถาบันใน
ส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการ เพื่อให้การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้มีความ
เข้าใจนักศึกษาที่ยิ่งขึ้น สามารถจัดเตรียมโครงการแก้ปัญหาและบริการต่าง ๆ
ให้เหมาะสมเพื่อให้นักศึกษาจะได้มีโอกาสสำเร็จการศึกษาตามความมุ่งหวัง เป็นการช่วย
ลดความสูญเสียทางการศึกษาซึ่งจะเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติโดยรวม

ศูนย์วิทยุโทรคมนาคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย